

**Milost dlužníkem za dosaženou milost¹
u soudu Matky milostí² zproštěná příslibeného závazku,
ukázaná na sv. JANU NEPOMUCKÉM,
kdysi putujícím k milostnému oltáři Marie,
aby splnil, co bylo příslibeno za znovuzískané zdraví**

Dnes předvedeném v divadle nejslavnější, přeslavnou, převznešenou,
vznešenou a urozenou mládeží střední gramatikální třídy
v Praze u sv. Klimenta roku 1725, v měsíci květnu, dne ...

NÁMĚT

Jana, jehož zdraví již v prvním květu mládí uvadalo, poručili zbožní rodiče blahosla-
vené Panně u Nepomuku,³ vydávající bohaté květy dobrodiní. Jejich přání mělo
šťastný konec, a vděčný Jan proto vykonal pouť k nejdobrotivější Ochránkyni. K ná-
mětu ze života svatého Jana Nepomuckého se připojila básnická fantazie.

PŘEDEHRA

Milost je spoutaná zlatým poutem Mariánské Dobrotivosti, kterého nemůže být zba-
vena jinde než u milostného oltáře velké Matky. Proto tam oddané pospíchá.

1. SCÉNA

Vrstevníci blahopřejí Janovi k tomu, že díky pomoci Matky milosti znovu získal
zdraví. Otec, který se předtím zavázal slibem, ho posílá do kostela zasvěceného Ma-
rii, aby tam donesl svou vlastní podobiznu.⁴

2. SCÉNA

Mariina ctitele⁵ na cestě potkají Florinus a Silindus,⁶ kteří se vracejí z rozkošné za-
hrady blízko města. Když se jim svěří se svou poutí, nabízejí mu dárečky ze zahrady,
aby je předložil blahoslašené Panně.

¹ Celý název je hříčkou se slovem *gratia*, přičemž *Gratia rea* je sám Jan Nepomucký (podrobněji viz před-
mluva s. 476) a *indepta gratia* pak jeho zázračné uzdravení z nemoci.

² *Mater Gratiarum* – Panna Marie jako prostřednice milostí.

³ Zasvěcení je situováno do mariánského kostela cisterciáckého kláštera u Nepomuku pod Zelenou horou,
který zanikl za husitských válek. Jeho pozůstatkem je dnes pouze název obce Klášter a snad i zasvěcení
kaple Nanebevzetí Panny Marie, která je součástí barokního zámku na Zelené hoře.

⁴ Jedná se o běžnou praxi známou z poutních míst, kam prosebníci přinášeli obrazy, plastiky a reliéfy jako
dík za vyslyšení svých modliteb. Bývají na nich zobrazeny okolnosti zázračné pomoci, osoby, které byly
uzdraveny, nebo pouze vyléčené části těla.

⁵ *Mariophilus*, i. m. – Mariin / mariánský ctitel (z řec. *filó* – milovat). Zde jím míněn Jan Nepomucký, obec-
ně se tím slovem označovali členové mariánských družin; souvislost s tímto významem můžeme tušit
ve 3. a zejména 14. scéně.

⁶ Florinus, jméno odvozené od *flos*, *floris*, m. – květ, může souviset obecně s mariánskou úctou, jméno
Silindus (snad od *sileo* – mlčet) s Janovou mlčenlivostí.

3. SCÉNA

Mezitím se ctitelé Marie sloužící u jejího zázračného oltáře dozví o Janově chystaném příchodu. Aby mu cestu zpříjemnili, odstraňují ze stezky překážky a zdobí ji kvítky.

4. SCÉNA

Ale Jan odmítne pěšinu posetou květy jako bludnou, a když hledá trnitější stezku, jak je zvyklý, narazí na pastýře, kteří procházejí se svými stády hlubokým lesem. Zatímco je poučuje o lásce k Beránku Božímu a jeho Panenské Matce, je zahnán na útěk loupežníky, kteří řadí v okolí.

5. SCÉNA

Poté zabloudí do odlehlých míst a nalezne v jeskyni obrázek blahoslavené Panny, k jejíž svatyni se jako poutník vydal. Vyzdobí ho kvítky, připojí k němu svůj dar a s novou nadějí se vydá na bezpečnější cestu.

CHORUS

Spěchající Milost zdržují různá nebezpečí.

6. SCÉNA

Otec má sen, z něž nejasně vytuší, že jeho synovi hrozí nebezpečí. Zatímco se pro synka rmoutí, přijdou jeho vrstevníci zjišťovat, jestli se jejich druh už vrátil. Když však poznají otcův strach, modlí se ve své nevinnosti k Bohorodičce, aby se poutníkovi nic nestalo.

7. SCÉNA

Florinus si chce zatím pobytem v zahradě zpříjemnit nemilou dobu poutníkovy nepřítomnosti. Zpráva, že je Jan kvůli loupežníkům v nebezpečí života, ho zasáhne jako blesk. Pošle k otci posla s tou smutnou zvěstí a sám odchází, aby se pokusil přítele⁷ zachránit.

8. SCÉNA

Pastýři vyvázli z nebezpečí a znovu nalézají své opuštěné stádo. Když žádné z jehňat nechybí, zasvěcují to nejbělejší Neposkrvněnému Beránkovi a jeho Nejčistší Matce.

9. SCÉNA

Florinus hledá v lesích svého milého Nepomuckého a podle ozvěny, která se odráží od jeskyně, usoudí, že se ukrývá tam. Když však najde jen Janův obrázek ozdobený květy, vzdá mu jako mrtvému poslední hold žalostným epitafem a po cestě vystlané květy pospíchá odnést obrázek zázračné Panně.

⁷ Lat. *Achates*, *ae*, *m*. – věrný přítel Aeneův, zde obecně „dobrý přítel, průvodce“.

10. SCÉNA

Jan, utrmácený nekonečnými zákrutami cest, odpočívá u čirého pramene. Les přitom jása nad tak milým hostem.

11. SCÉNA

Když otec, opět zachvácený zármutkem, znovu uvažuje o přesmutné scéně ze snu, nikoli bez bolesti pozná, že Jan je opravdu v nebezpečí. Důvěra v dobrotivost Panny mu však dodá naději, že potomka znovu najde. Takto povzbuzen se připraví na cestu.

CHORUS

Milost, která přestála různá nebezpečí, šťastně splní to, co slibovala ve svých modlitbách, a je zbavena pout.

12. SCÉNA

Po krátkém osvěžujícím spánku hledá Jan v jeskyni svůj obrázek, ale místo něj nalezne svůj vlastní epitaf. Po jeho smazání ho nebeský Genius odvede na stezku pokrytou květy. Tam od přicházejícího Florina radostně získá zpět svou podobiznu a v jeho společnosti zamíří do kostela Panny Marie.

13. SCÉNA

Otec Jana hledal po celém lese, ale marně; proto je sklíčený. Zaslechne, jak blízko lesa nějací mladíci pospíchají k nedalekému kostelu dobrotivé Matky Boží. Vytuší, o co jde, a s radostí poutníky následuje.

14. SCÉNA

Mezitím se Mariini ctitelé, přátelé Nepomuckého, přátelsky přou o to, jak láskyplně přijmou svého vrstevníka, který přijde zdaleka. Jan pak v jejich středu zbožně vyplní svůj slib.

15. SCÉNA

Během této pobožnosti nečekaně přichází otec, a protože ho nejdobrotivější Matka obdařila tímto druhým dobrodiním, znovu pěje Božské Ochránkyni u zázračného oltáře chvály.

EPILOG

Jásá nad Milostí osvobozenou z pout a doporučuje laskavému divákovi, aby se s prosbnými modlitbami obracel k Marii.

K větší slávě Boží a k poctě sv. Jana Nepomuckého